

Presentació FUNDACIÓ JAUME BOFILL

Reptes de l'educació a Catalunya. Anuari 2018

Com fer possible els canvis necessaris?

Jordi Riera (director)

JUNY 2019

10 palanques per al canvi

1. Avaluació formativa i per competències

Una peça clau perquè que els alumnes aprenguin les competències necessàries per al segle XXI és disposar d'eines d'avaluació que efectivament les valorin i les promoguin.

Propostes:

- Elaboració d'un catàleg i protocol d'ús d'eines d'avaluació per competències (auto-avaluació, co-avaluació, feedback formatiu...), finançat i validat pel Departament d'Educació.
- Depurar les proves de competències bàsiques de 6è i 4t d'ESO per aconseguir un contingut més competencial del que ara mateix tenen.
- Transformar les proves de selectivitat en una avaluació que incorpori continguts competencials clau en les diferents àrees de coneixement

2. Estratègia per aprofitar les tecnologies educatives per millorar els aprenentatges

A Catalunya, la política en el terreny de les tecnologies educatives ha prioritzat la dotació d'infraestructures i dispositius per sobre d'una estratègia clara per al seu aprofitament pedagògic.

Propostes:

- Incloure les tecnologies digitals com a contingut bàsic i troncal dels programes reconeguts de formació inicial i com a peça clau del desenvolupament professional del professorat (formació permanent i acreditacions de mèrits docents).
- Per part del Departament, finançament i definició de criteris sobre les necessitats tecnològiques dels centres, per evitar desigualtats en l'accés d'escoles i alumnes a aquests recursos. Això implica col·laborar amb el sector tecnològic perquè respongui a aquestes necessitats, per exemple, en termes d'interoperabilitat i actualitzacions.

3. Incloure l'orientació com a contingut bàsic tot al llarg del cicle educatiu

A Catalunya no existeix un model d'orientació que defineixi continguts i procediments bàsics, ni quin ha de ser el perfil de l'orientador. L'orientació continua tenint un caràcter descriptiu (informació d'opcions) i concentrant-se en moments puntuals del cicle educatiu.

Propostes:

- Acord nacional sobre l'orientació acadèmica i professional a Catalunya, amb dotació pressupostària i implicació de tots els agents. Que inclogui: a) Definició del perfil professional de l'orientador; b) establiment de serveis de “finestreta única”
- Garantir la formació en orientació dels equips directius i de tutors del centre, així com dels orientadors especialistes que les escoles tinguin com a referència (dins o fora del centre)

4. Transicions i connexions a l'educació secundària

L'abandonament educatiu (17,1% en conjunt, 34% entre entre els fills de famílies amb baix nivell d'estudis) es reduiria amb una millor política d'orientació a la secundària i amb una oferta post obligatòria menys polaritzada, més híbrida i connectada i millor distribuïda en el territori.

Propostes:

- Garantir la connexió entre Cicles Formatius de Grau Mitjà i CF de Grau Superior d'una mateixa família professional.
- Incorporar dins el Batxillerat mòduls de formació professional (p.ex. en les optatives).
- Incrementar l'oferta pública de famílies de FP allà on existeix més demanda real o potencial

5. Potenciar la capacitat dels centres per liderar els canvis educatius

L'èxit de tota reforma educativa depèn de la complicitat i participació del centre educatiu. Actualment, l'acumulació de tasques de gestió limita la innovació i millora dels centres, i representa un obstacle per l'aplicació de plans i programes educatius impulsats des de les administracions educatives.

Propostes:

- Revisió, per part del Departament, de tota la normativa que regula el funcionament dels centres (públics, concertats i privats), simplificació dels processos de gestió i eliminació de tràmits innecessaris, amb la finalitat que equips directius i docents tinguin més temps per dedicar-se als reptes de l'ensenyament.
- Crear un Centre de Formació per al Lideratge Educatiu, amb la participació de l'administració i els diferents centres de formació del professorat (universitats incloses), amb l'objectiu d'unificar l'oferta formativa en aquest àmbit i fer de la millora de les competències directives una prioritat de país.

6. Fer efectiva la participació de les famílies a l'escola, sobretot de les més vulnerables

Les famílies més vulnerables tenen una relació més distant amb l'escola. Això fa que perdin capacitat d'incidència en determinades decisions (sortides, material o ajuts) i limita el seguiment escolar que puguin fer dels seus fills.

Propostes:

- Obrir una línia de subvenció especial per a AMPAs de centres situats en entorns vulnerables que treballin des d'una lògica inclusiva.
- Garantir que tots els centres tenen accés a les figures de mediació familiar que proporcionen els ajuntaments.
- Per part dels centres, ampliar horaris per a tutories i reunions personalitzades amb famílies en petit grup.

7. Dissenyar i implementar una política ambiciosa per als centres desafavorits

La manera més efectiva i sostenible d'incrementar la qualitat del sistema educatiu passa per millorar els resultats dels alumnes i centres més desafavorits. A dia d'avui a Catalunya no disposem d'un model sòlid i coherent d'atenció als centres desafavorits.

Propostes:

- Implementació d'un finançament per formula en a l'assignació de recursos humans i materials als centres, que es calcula d'acord amb mesures graduals de necessitat i s'evita l'estigmatització de l'alta complexitat.
- Creació de Zones d'acció prioritària, com a unitat bàsica en la gestió de l'escolarització i els recursos humans (professorat i especialistes) i en l'articulació de programes i serveis educatius en territoris desafavorits.

8. Enfortir les xarxes educatives al territori dotant-les de recursos i lideratge

La solució de reptes educatius com el fracàs escolar, l'abandonament o la segregació passa pel treball en xarxa entre escoles, professionals de diferents àmbits, serveis i recursos de diferents administracions. Tenim a casa experiències interessants com els Plans d'Entorn, que han tingut problemes de sostenibilitat i manca de lideratge.

Proposta:

- Estendre i dotar financerament els Pactes i els Plans Educatius en l'àmbit local, planificant la seva gestió a partir de la xarxa d'actors d'Educació, Serveis Socials, Joventut, Ocupació i Salut.

9. Garantir la qualitat del professorat novell mitjançant un programa d'inducció a la docència

A diferència d'altres països com Anglaterra o Alemanya, a Catalunya s'ha donat poca importància a la formació pràctica del professorat novell (inducció). Manca un model estratègic i articulat. En conseqüència, el seu desplegament és molt desigual entre centres i territoris.

Propostes:

- Creació d'un programa nacional de formació del professorat novell que estableixi com a requisit per accedir a la docència haver estat acreditat mitjançant un període d'inducció en centres reconeguts.
  - El disseny del sistema d'accés i el seguiment acadèmic del període d'inducció hauria de ser compartit entre universitats formadores i administració educativa.
  - La gestió del programa hauria de ser competència de l'administració.

10. Una política de recerca i evidència educativa al servei de les escoles

A Catalunya existeix una clara distància entre el dia a dia de les escoles i el món de la recerca i les evidències de coneixement. Aquesta distància comporta: intervencions educatives no basades en evidències, uns professionals de l'educació poc empoderats i, en conjunt, pèrdua d'oportunitats de millora del sistema educatiu.

Propostes:

- Elaborar un Llibre blanc sobre l'estat i les potencialitats d'un sistema català de R+D educativa, amb la participació de l'administració, universitats i entitats que mobilitzen coneixement. Seria la base per a un Pla nacional de R+D educativa.
- Incorporar la dedicació a la recerca del professorat com a temps de treball i factor del seu desenvolupament i carrera professional.